

Ta ett steg framåt

Mål: Att öka förståelsen för vad jämlikhet mellan människor och människan och andra arter innebär samt att fundera över människans och den övriga naturens rättigheter.

Hur gör man:

Dela ut en rollbeskrivning åt varje deltagare (finns i slutet av texten). Flera deltagare kan ha samma roll. Var och en läser om och funderar över sin egen roll utan att visa sitt kort åt någon annan. Alla bestämmer själva i mer detalj om hurdan hens rollfigur är, dock utan att avvika från den ursprungliga rollbeskrivningen. Poängtera att det inte här finns rätta eller fel svar utan att man får bestämma själv. Om någon tycker att rollbeskrivningen inte är tillräckligt klar gör det ingenting: man får använda sin fantasi. Vid behov kan övningen anpassas för olika åldersgrupper genom att bearbeta rollbeskrivningarna så att de passar bättre.

Hjälppfrågor för att utveckla sin rollfigur:

Hur ser din miljö ut – var bor du, var lever du? Vad sysslar du med dagligen? Var hittar du något att äta? Vem tar hand om dig? Vad tror du om din framtid? Vad är du rädd för? Vad mår du bra av och varför?

Ta ett steg framåt-delen

Efter detta ställer sig alla i en rad bredvid varandra. Ledaren läser upp påståenden och deltagarna funderar om situationen eller valet är möjligt i deras rollfigurs liv. Om svaret är ja tar deltagaren ett steg framåt. Om svaret är nej eller om man är osäker står man kvar. Påståendena läses upp ett och ett i lugn takt så att alla hinner fundera på sitt svar ett ögonblick. Påståendena finns sist i beskrivningen av övningen.

Efter att stegen är tagna

Då alla påståenden är upplästa ser alla sig omkring och tänker över varför de står var de står. Därefter får alla berätta vad de föreställde och till sist diskuterar man hur övningen gått och vad den väckte för tankar.

Fråge-exempel:

- Var det lätt eller svårt att "vara" sin roll?
- Hur kändes det att ta ett steg framåt eller att bli kvar på sin plats?
- Kändes det i något skede orättvist?
- Kan någon säga, att hens rolls rätt till livet inte respekterades?
- Är det här en realistisk bild av livet? Borde man göra något åt saken?

Se till att diskussionen inte bara förstärker välkända stereotyper. Övningen är baserad på harjoitus "Take a step forward" ur verket *Compass: A Manual on Human Rights Education with Young People*. Den här versionen baserar sig på Finska Missionssällskapets version som ytterligare bearbetats av Sinikka Kunttu och Pihla Soinnunmaa, FEE Suomi.

PÅ DISTANS

Hur gör man:

Övningen går också att utföra på distans, till exempel via Zoom eller Teams. Kontrollera först att alla deltagare har papper och penna tillhanda. Dela sedan ut rollbeskrivningar åt var och en via enskilda meddelanden så att man inte får veta varandras roller (beskrivningarna kan kopieras från slutet av den här texten). Vid behov kan övningen anpassas för olika åldersgrupper genom att bearbeta rollbeskrivningarna så att de passar bättre.

Var och en läser om och funderar över sin egen roll utan att visa sitt kort åt någon annan. Alla bestämmer själva i mer detalj om hurdan hens rollfigur är, dock utan att avvika från den ursprungliga rollbeskrivningen. Poängtera att det inte här finns rätta eller fel svar utan att man får bestämma själv. Om någon tycker att rollbeskrivningen inte är tillräckligt klar gör det ingenting: man får använda sin fantasi.

Hjälprågor för att utveckla sin rollfigur:

Hur ser din miljö ut – var bor du, var lever du? Vad sysslar du med dagligen? Var hittar du något att äta? Vem tar hand om dig? Vad tror du om din framtid? Vad är du rädd för? Vad mår du bra av och varför?

Ta ett steg framåt-delen

När alla är färdiga läser ledaren upp påståenden och deltagarna funderar om situationen eller valet är möjligt i deras rollfigurs liv. Om svaret är ja ger deltagaren sig själv ett poäng. Om svaret är nej eller om man är osäker får man inget poäng. Påståendena läses upp ett och ett i lugn takt så att alla hinner fundera på sitt svar ett ögonblick. Påståendena finns sist i beskrivningen av övningen.

Efter att "stegen är tagna"

Då alla påståenden är upplästa får alla berätta hur många poäng de fick, vad de föreställde och till sist diskuterar man hur övningen gått och vad den väckte för tankar. Man kan t.ex. skriva in i chat-funktionen vilken roll man hade och hur många poäng man fick ("13-årig finländare, 14 poäng") så är det lättare att jämföra rollerna.

Fråge-exempel:

- Var det lätt eller svårt att "vara" sin roll?
- Hur kändes det att ta ett steg framåt (=få ett poäng) eller att bli kvar på sin plats?
- Kändes det i något skede orättvist?
- Kan någon säga, att hens rolls rätt till livet inte respekterades?
- Är det här en realistisk bild av livet? Borde man göra något åt saken?

Exempel på roller

Människor:

1. Du är en 7-årig blind flicka från Nepal. Du bor i en avsides by i bergen. Eftersom du är handikappad kan du inte gå i skola.
2. Du är en 10-årig pojke från Bolivien. Du putsar skor för att tjäna pengar åt din familj. Ni bor i en fattig slum i en storstad.
3. Du är en 30-årig rörelsehindrad man från Tanzania. Du har gått i skola men är nu arbetslös.
4. Du är en 7-årig flicka från Senegal. Du bor på landet i en by där det inte finns någon brunn. Ditt arbete är att hämta vatten.
5. Du är en 14-årig pojke från Japan. Dina föräldrar har goda inkomster.
6. Du är gammal och bor i Papua Nya-Guinea. Du bor i samma bambuhydda som din son och hans familj.
7. Du är en indisk kastlös kvinna med 6 barn.
8. Du är en 12-årig pojke från USA. Din mamma är hemma med dina 3 syskon. Din pappa arbetar utanför hemmet.
9. Du är en 15-årig flicka från Frankrike. Du bor hos din mormor.
10. Du är en pensionär med låga inkomster från Finland.
11. Du är en 13-årig flicka från Finland. Din familj består av dina föräldrar och din bror.
12. Du är en 15-årig flicka från Palestina. Din mamma är ensamförsörjande och du har 3 syskon.
13. Du är en man från Estland som arbetar och har två barn att försörja.
14. Du är en 15-årig pojke från Irak. Du har flytt från ditt hemland utan dina föräldrar och håller just på att ta dig över Medelhavet.
15. Du är en 9-årig handikappad pojke från Finland. Din familj består av din mamma och din bror.
16. Du är en 14-årig flicka från Colombia. Dina föräldrar har goda inkomster och du har två yngre bröder.

Djur, växter, svampar, insekter, fåglar:

17. Du är en ko som bor i en ladugård i Finland.
18. Du är en lupin som växer på en dikesren i Finland. Du anses vara en skadlig främmande art eftersom du tar andra växters plats.
19. Du är ett tropiskt träd som växer i Amazonas regnskog.
20. Du är en silvertärna som häckar långt i norr i Europa men som tillbringar vintern långt i söder på havsområdet runt Antarktis. Du flyttar väldigt långt varje år.
21. Du är en fjällräv som lever i fjällen i Finland. Du klassificeras som synnerligen hotad.
22. Du är en gammal asp som lever på ett naturskyddsområde i södra Finland.
23. Du är en lavskrika och barrskogarna runt dig huggs ned i allt raskare takt.
24. Du är en katt som lever som husdjur i ett höghus.
25. Du är en näckros som lever i en liten sjö.
26. Du är en spetsnoshörning som lever på savannen i Afrika. Det rör sig tjuvjägare på området.
27. Du är en kejsarpingvin som lever i Antarktis.
28. Du är en ål som föddes i Sargassohavet och har vandrat med Golfströmmen ända till den finska kusten. Du anses vara mycket hotad.
29. Du är en vacker backnejlika som lever på en igenvuxen gammal äng.
30. Du är en stensvamp som vuxit upp ur jorden på hösten i en förortsskog i Finland.

Påståenden

1. Du är rätt nöjd med ditt liv.
2. Du har ett trevligt hem.
3. Du är nöjd med den miljö du lever i.
4. Du får tillräckligt med föda (näring).
5. Du andas in frisk luft.
6. Du är inte beroende av andra människors välvilja.
7. Du är inte rädd för att dö ut.
8. Klimatförändringen påverkar inte dina boendeförhållanden.
9. Du kan använda så mycket vatten du vill.
10. Du kan lätt flytta någon annanstans om du vill eller om du känner dig hotad.
11. Du behöver inte vara rädd varje dag.
12. Du kan välja vad du äter.
13. Du kan lita på att också din avkomma kommer att klara sig bra.
14. Du kan tvätta dig när du vill.
15. Du är inte rädd att bli retad i skolan eller på gatan.
16. Du kan påverka vad du blir när du blir stor.